

4-17/2018
31.01.2018.

УНИВЕРЗИТЕТ СИНГИДУМУМ

ВЕЋУ ДЕПАРТМАНА ПОСЛЕДИПЛОМСКИХ СТУДИЈА

Одлуком већа Департамента Последипломских студија Универзитета Сингидунум бр. 4-201/2017, донетој на седници одржаној 10.07.2017. године, одређени смо за чланове Комисије за оцену докторске дисертације под називом: "Реформа јавних финансија и улога међународне развојне помоћи и међународних организација – пример Републике Србије", кандидаткиње Марине Шестовић мастер економисте, о чему подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски подаци о кандидату

Кандидаткиња Марина Шестовић је рођена 5.9.1986. године у Београду, где је завршила основну и средњу школу. Основне и мастер студије завршила је на Факултету за економију, финансије и администрацију у Београду, са просечном оценом 9,7. Потом је уписала докторске студије на Универзитету Сингидунум, студијски програм Финансије и банкарство, школске 2010/2011 године.

Радну каријеру је започела у породичној фирми Неимар-електро д.о.о. из Београда (2006-2008). Потом је наставила рад као асистент на Факултету за економију, финансије и администрацију (2009-2017). Истовремено је била ангажована на: 1) разним пројектима као што су: Фискални монитор, НВО за фискалну транспарентност (2012-2013), GIZ Јерменија – пројекат Управљање јавним финансијама /регионални пројекат/ (2013-2014), Syspons GmbH Берлин (2014) – евалуација GIZ пројектата, GIZ Србија – пројекат Реформа јавних финансија (2014 – данас); 2) пословима од државног интереса као што су: саветник државног секретара за финансијски сектор у Министарству финансија Републике Србије (2011-2012), саветник државног секретара за екстерну комуникацију и анализу буџета у Министарству финансија Републике Србије (2012-2013) и саветник генералног директора у Агенцији за осигурање и финансирање извоза Републике Србије (2013).

У току свог стручног и научно-истраживачког рада била је укључена у више стручних обука и пројектата. При чему истиче следеће: 1) Универзитет Харвард САД, *Harvard Kennedy School* – Програм обуке управљања јавним финансијама – *Public Financial Management in a Changing World* (јануар 2017), 2) Пројекат Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије 47028 – *Advancing Serbia's competitiveness in the process of EU accession* (2010-2017); 3) ТЕМПУС Србија пројекат – тема: Јавна управа, Универзитет у Валенсији, Валенсија, Шпанија (2011); 4) ТЕМПУС Србија пројекат – тема: Јавна управа, *Policy Association for an Open Society*, Праг, Чешка

Република (2011), 5) значајне активности у оквиру преговарачких поглавља 30 и 32 приступању Европској Унији.

Кандидаткиња је објавила више радова (Прилог 1) при чему истичемо следећи рад:

- **М 24 – Марина Шестовић**, Катица Радосављевић, Биљана Chronеос Красавац, *The importance of EU pre-accession funds for agriculture and its influence on country's competitiveness*, прихваћен за објављивање у часопису Економика предузећа број 7-8, 2017 (потврда уредника часописа достављена).

Говори и пише енглески и француски, а немачки и шпански језик користи минимално.

2. Предмет и циљ истраживања

Предмет докторске дисертације је анализа сегмента институционалне реформе која се односи на област јавних финансија у земљама у развоју (ЗУР) са истраживањем значаја међународне развојне помоћи и улоге међународних организација у том процесу. На једном месту дат је преглед стања међународних агенција, њихове улоге у стратешким документима као и законским прописима који су релевантни за овај сегмент реформи.

У докторској дисертацији је спроведено истраживање теоријског и емпиријског карактера уз коришћење савремених техника методологије научно истраживачког рада. У теоријском смислу, кандидаткиња је објаснила основне појмове који објашњавају појам и комплексност институционалних реформи у ЗУР, као и дефинисање појма званичне развојне помоћи и дефинисање појма управљања јавним финансијама. Сазнања о значају међународне званичне помоћи која би омогућиле спровођење институционалних реформи, односно конкретно реформе јавних финансија, заснивала су се на научним постулатима, судовима и закључцима на основу којих су анализирани даљи ставови о предмету истраживања, док је емпиријска анализа поткрепљена актуелним истраживањима, доступним статистичким подацима, као и сазнањима аутора који су се у својим истраживањима бавили проблематиком која је предмет докторске дисертације.

Операционално одређење предмета

- Чиниоци садржаја предмета истраживања – Фокус докторске дисертације је анализа сегмента институционалне реформе која се односи на област јавних финансија у ЗУР са истраживањем значаја међународне развојне помоћи и улоге међународних организација у том процесу. Анализа прилива званичне развојне помоћи обухватила је 87 изабраних ЗУР које припадају категоријама сиромашних (енгл. *low-income countries*) и мање сиромашних земаља (енгл. *upper-middle income countries*). Такође, анализе донаторске помоћи у области реформе јавних финансија, као и анализа успешности спровођења реформе јавних финансија је спроведена на пет изабраних земаља у транзицији /ЗУТ/ (Србија, Босна и Херцеговина /БиХ/, Црна Гора, Албанија, Македонија).

- Временско одређивање предмета истраживања – Истраживање обухвата анализу великог броја теоријских и емпиријских приказа, почев од научно-истраживачких радова у овој области, па све до најсвежијих анализа и база података које поткрепљују предмет истраживања. Емпиријска анализа предмета истраживања

докторске дисертације која се односи на анализу званичне развојне помоћи обухватила је период од 2000. до 2015. године. Док је анализа успешности спровођења реформе јавних финансија обухватила период од 2012. до 2017. године.

▪ Просторно одређивање предмета истраживања – У истраживању су се анализирале институционалне реформе које се односе на област јавних финансија у ЗУР са истраживањем значаја међународне развојне помоћи и улоге међународних организација у том процесу.

- Дисциплинарно одређивање предмета истраживања – обухватило је мултидисциплинарни приступ. Оно је довело у везу индикаторе који се односе на мерење успешности реформских порцеса у ЗУР, изворе финансирања међународних развојних организација и агенција, привредни раст, владавину права и транспарентност система јавних финансија. Истраживање је сагледало макроекономски аспект, спуштајући се на микроекономски ниво. На овај начин дат је свеобухватни поглед на тренутно стање у процесу спровођења реформе јавних финансија у ЗУР, односно конкретно у Републици Србији.

Научни циљ се огледа у научној дескрипцији како теоријске тако и емпиријске анализе институционалне реформе која се односи на област јавних финансија у ЗУР са истраживањем значаја међународне развојне помоћи и улоге међународних организација у том процесу. У теоријском смислу научни циљ се заснива на анализи основних појмова, термина и дефиниција који објашњавају појам и комплексност институционалних реформи у ЗУР, као и дефинисању појма званичне развојне помоћи и дефинисању појма управљања јавним финансијама. У емпиријском смислу дисертација, својом анализом истражује и разматра комплексну проблематику поменуте реформе и улоге међународних организација у том процесу.

Са аспекта *друштвеног циља*, истраживање је:

- дало одговор широј јавности на питање због чега ЗУР не могу да се изборе са реформама и где је тачка њиховог највећег успоравања?;
- дало одговор широј јавности на питање у којој мери је ЗУР потребно укључивање међународних организација које би им омогућиле спровођење реформи;
- пружио увид у тренутну развојну помоћ ЗУР и њен квалитет, као и даље могућности финансирања институционалних реформи из поменутих извора;

3. Основне хипотезе истраживања

Генерална хипотеза (X0) гласи да институционалне реформе у ЗУР често не доводе до побољшања стања тих земаља и потребно је њихово боље структурирање да би оставиле тај циљ.

Генерална хипотетичка тврдња је операционализована преко следећих **посебних хипотеза:**

(X1): Званична развојена помоћ и међународне организације имају значај за ЗУР и њихов реформски процес у области јавних финансија.

(X2): Добро структурирано управљање јавним финансијама води већој транспарентности и одрживости јавних финансија у ЗУР.

4. Методи истраживања

На основу сложености предмета, постављеног циља и хипотеза у раду, одабране су одговарајуће научне методе. Узимајући у обзир специфичности проучаваног предмета истраживања, а у циљу задовољења основних методолошких захтева (објективност, поузданост, општост и систематичност) у истраживању су коришћене следеће научне методе:

- *Основне методе:* метод анализе као рапчлањивање целине на саставне делове, и метод синтезе су коришћене у свим деловима где је било потребно да се неки од фактора доказа рапчлани или пак састави, ради доказивања значаја тог индикатора; потом, метод дескрипције и метод компарације. Такође, методе конкретизације, класификације и апстракције су коришћени у раду како би се обезбедила логична и објективна закључивања.

- *Опште-научне методе:* историјско компаративна метода, статистичка метода, хипотетичко-дедуктивна метода. Квантитативни модел обухватио је корелациону анализу и R^2 тест.

- *Методе прикупљања података:* метода посматрања, анализе података, као и метода анализе садржаја докумената.

- *Посебне научне методе:* метода структурализације, дијалектички метод.

Извори података су обухватили базу података Светске банке (укључујући и *worldwide governance indicators*), Центра за глобални развој, као и националних извора статистичких завода, централних банака и Министарства финансија Републике Србије.

5. Садржај дисертације

Докторска дисертација поред увода, закључка и приказа литературе, обухвата седам поглавља (са 51 табелом, 20 слика, 24 графикона и 5 боксова).

Уводни део се базира на анализи предмета истраживања, његовом значају и актуелности. Потом су установијени циљеви, постављене хипотезе (генерална и посебне), дефинисане методе истраживања и дат кратак опис структуре рада (стр.15-22).

У првом делу рада, под називом *Комплексност институционалних реформи и ЗУР*, кренуло се од појма институционалних реформи и важности институционалног контекста у чијим оквирима се реформе спроводе. Потом се истраживање наставило анализом ограничености реформи у ЗУР и њиховој институционалној рањивости (стр.23-32).

Други део дисертације, под називом *Значај званичне развојне помоћи за ЗУР и реформски процес*, је фокусиран на оно што сам наслов каже. Прво је дефинисан појам званичне развојне помоћи, а потом је посебна пажња усмерена ка индексу посвећености, на основу кога су ранжирани највећи донатори у зависности од одређеног броја индикатора о њиховим развојним политикама. На овај начин је истражен квалитет пружене помоћи и количина издвојених средстава (квантитет) за реформски процес. Даље, је сагладан значај и улога међународних организација, које су носиоци финансијске помоћи (стр.33-63).

Трећи део дисертације, *Дефинисање појма управљања јавним финансијама*, истакао је важност управљања јавним финансијама и свим његовим елементима. Истраживање је усмерено на сегмент реформи које се односе на јавне финансије зато што: (1) представљају веома осетљиву област у сфери јавних политика; и (2) ЗУР је потребна финансијска дисциплина, те је ово једно од приоритетних мера. Резултати истраживања иду у правцу потврде постављене хипотезе да је ЗУР потребна званична развојна помоћ и укључивање међународних организација како би спровеле до краја реформу и увеле ред у своје јавне финансије. У сврху оцене спроведених реформи извршена је анализа WGI (енгл. *Worldwide Governance Indicators*), CPIA (енгл. *Country Policy and Institutional Assessment*), PEFA (енгл. *Public Expenditure and Financial Accountability*) и TADAT (енгл. *Tax Administration Diagnostic Assessment Tool*) индикатора (стр. 64-82).

У четвртном делу, под називом *Улога међународних организација у спровођењу реформи јавних финансија и анализа успешности спровођења реформи*, урађена је корелациона анализа утицаја реформе на јавни дуг и дефицит, потом утицај реформи на извршење буџета и на крају успешност је измерена преко анализе фискалних правила (стр.83-101).

Преостала три дела – пети (*Стање система управљања финансијама у Републици Србији*), шести (*Преглед реформе јавних финансија у Републици Србији*) и седми (*Даљи изазови реформе јавних финансија у Републици Србији*) су се бавила анализом реформе јавних финансија и помоћи међународних организација у овој сфери на примеру Републике Србије.

У *петом делу* дисертације је спроведена анализа стања система управљања јавним финансијама у Србији. Прво је узет у обзир контекст земље као основ за спровођење реформи, а потом је урађена анализа PEFA индикатора за Србију. Такође, приказан акциони план Програма реформи јавних финансија и анализа резултата после прве године спровођења. На крају овог поглавља је испитана координација донаторске помоћи у овој области (стр.102-130).

Шести део обухвата преглед реформе јавних финансија у Србији по свим елементима. То је обухватило краћи преглед стања реформе у Пореској управи, потом у процесу планирања и извршења буџета. У овом сегменту је укратко описан рад Управе за трезор са посебним фокусом на доцње и буџетско рачуноводство. Акцент у овом делу дисертације је стављен на важност и неопходност контролних механизма у

трошењу јавних средстава. Стога је било посебно речи о интерној финансијској контроли у јавном сектору у Србији. Потом је урађена анализа квалитета управљања јавним дугом, као и екстерне ревизије (анализа Државне ревизорске институције и улога Парламента и невладиних организација). Резултати спроведеног истраживања указују на потребу свих ЗУР на боље управљање јавним финансијама које води већој транспарентности и тежи ка остварењу одрживости јавних финансија (стр.131-172).

Седмо поглавље дисертације, представља даље изазове реформе јавних финансија. Овде је истражена улога реформи у стратешким документима Владе Републике Србије и преглед статуса процеса ЕУ интеграција са фокусом на преговарачко поглавље 32 (стр.173-178).

На самом крају, су дата *закључна разматрања* (стр. 179-186) као и списак коришћене литературе.

Резултати провере аутентичности научно-истраживачког рада су прихватљиви (6%).

6. Остварени резултати и допринос истраживања

Имајући у виду наведени предмет дисертације, остварени резултати истраживања показују да институционалним реформама у ЗУР, посебно оним које се односе на област реформе јавних финансија, је потребна даља структурна доградња и прилагођавање како би довеле до жељених резултата. Такође, остварени резултати истраживања говоре у прилог великом значају званичне развојне помоћи и међународних организација за ЗУР у њиховом реформском процесу у области јавних финансија.

Научни допринос докторске дисертације огледа се у анализи обимног научног и стручног материјала прикупљеног у домаћој и страниј литератури, као и у извођењу релевантних закључака о предмету истраживања. Посебан научни допринос докторске дисертације се огледа у спроведеној анализи прилива званичне развојне помоћи у 87 изабраних ЗУР које припадају категоријама сиромашних (енгл. *low-income countries*) и мање сиромашних земаља (енгл. *upper-middle income countries*), према класификацији Светске банке. Потом, научни допринос дисертације је у делу анализе донаторске помоћи у области реформе јавних финансија, као и у делу који се односи на анализу успешности спровођења реформе јавних финансија. Овде се пре свега мисли на анализу утицаја наведене реформе на јавни дуг и дефицит, као и на извршење буџета и

фискална правила изабраних пет ЗУТ (Србија, БиХ, Црна Гора, Албанија, Македонија) и њихова компаративна анализа.

Такође, научни допринос докторске дисертације се огледа и у истраживању растућег значаја контролних механизма у оквиру свеобухватне реформе јавних финансија. Јасним разграничењем њихових задатака и улога, постиже се јак контролни систем јавних финансија који онда својим радом утиче на повећање транспарентности трошења јавних средстава и спречава злоупотребе новца из буџета. Додатни допринос дисертације се огледа у приказу прегледа реформе јавних финансија у Републици Србији са посебним фокусом на увођење концепта интерне финансијске контроле у јавном сектору у Србији, као и могућој улози буџетске инспекције, интерне ревизије и Сектора за хармонизацију у оквиру овог концепта.

Друштвени допринос дисертације се огледа у могућности примене предложеног методолошког инструментаријума и коришћења конкретних резултата истраживања, како у научним круговима тако и као подршка референтним институцијама у ЗУТ у процесу проналажења адекватних решења у борби за јачање контролне функције свеобухватне реформе јавних финансија и адекватним управљањем донаторске помоћи.

7. Мишљење Комисије о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидаткиње Марине Шестовић је урађена према раније одобреној пријави. У потпуности је остварен план истраживања, који је кандидаткиња поставила, применом постојећих научних и стручних знања из предметне области. Дисертација је самосталан научно-истраживачки рад кандидаткиње. Показана је веома изражена способност за оригинални приступ у анализи посматраних појава које су предмет дисертације.

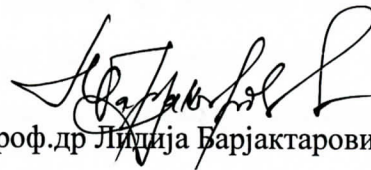
Структура рада је веома добро постављена и омогућила је кандидаткињи да оствари истраживачке намере. Кандидаткиња је веома квалитетно успела да докаже основне хипотезе од којих се пошло у раду, као и да пружи релевантне одговоре на постављене циљеве рада, што је један од главних доприноса науци поред истраживачког дела рада. У значајној мери је заступљен критички приступ, а коришћена методологија обезбедила је потврду значаја и улоге међународних организација у реформи јавних финансија у ЗУР. Као таква, требало би да има изузетан утицај на обогаћивање истраживања и укупне литературе из ове области у нашој земљи као и на доношење конкретних мера у области реформе јавних финансија у Републици Србији.

Полазећи од напред наведеног, предлажемо Већу Департмана за последипломске студије и међународну сарадњу и Сенату Универзитета Сингидунум да прихвати докторску дисертацију кандидаткиње **Марине Шестовић** под насловом „**Реформа јавних финансија и улога међународне развојне помоћи и међународних организација – пример Републике Србије**“ и одобри њену јавну одбрану.

У Београду,

Чланови Комисије:

05.02.2018.

1. проф. др **Лидија Барјактаровић**

2. Проф. др **Сања Филиповић**

3. проф. др **Снежана Поповчић - Аврић**

ПРИЛОГ 1: ЛИСТА ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА

- 1 Popovčić-Avrić, S., Brkić, I., Šestović, M. (2016). Clusters as a development factor in the South-East Europe (SEE) countries, International Monograph: "*Clusters as a Driving Power of the European Economy*", University of Applied Sciences and Arts Northwestern Switzerland, Institute for Non-Profit und Public Management, str. 199-211, ISBN 978-3-8487-2429-1 M14
- 2 Popovčić-Avrić, S., Šestović, M., Todić, T., (2016). Transfer prices-an instrument for boosting competitiveness of multinational enterprises, *Proceedings of the XV INTERNATIONAL SYMPOSIUM SYMORG 2016 "Reshaping the Future through Sustainable Business Development and Entrepreneurship"*, University of Belgrade, Faculty of Organisational Sciences, Zlatibor, Serbia, 10-13 June 2016, str. 832-838, ISBN 978-86-7680-326-2, COBISS 223988236 M33
- 3 Marinković, E., Šestović, M. (2015). The Challenges of Internal Audit Function in Contemporary Financial Management, Međunarodna naučna konferencija 2015, International Scientific Conference: Contemporary Financial Management, University Singidunum, Belgrade, 4th December 2015, str. 73-77, ISBN 978-86-7912-569-9, DOI 10.15308 M33
- 4 Mizdraković, V., Stanišić, N., Popovčić Avrić, S., Đenić, M. (2015). Predicting the lifespan of a company-an important factor for reallocation of capital in international business operations. *Međunarodna naučna konferencija Synthesis 2015, International Scientific Conference of IT and Business related Research*, University Singidunum, Belgrade, 16-17 April 2015, str. 394-399, DOI <http://dx.doi.org/10.15308/Synthesis-2015-394-399>, ISBN 978-86-7912-595-8 M33
- 5 Popovčić Avrić S., Đenić, M., Milenković, D. (2014). Investment policies of the Western Balkans as a factor of economic development in the post-crisis period. *Zbornik radova, 10. Međunarodna ASECU (Association of Economic Universities of South and Eastern Europe and the Black Sea Region) konferencija pod nazivom "Towards Post-Crisis Prosperity: Alternative Economic Policies and Institutional Reforms in South and Eastern Europe"*, Fakultet za ekonomiju i poslovnu administraciju, Cluj-Napoca, Romania, 16-17. maj 2014, str. 304-316, ISBN 978-973-53-1381-4 M33
- 6 Dr Nerré, B., Dragojlović, A., Đenić, M., Randelović, S. (2014). Tax reform in Serbia: Experiences and Perspectives. *Zbornik radova, Međunarodna konferencija povodom dvadesetogodišnjice poreske reforme u Hrvatskoj pod nazivom "Tax reforms: Experiences and Perspectives"*, Institute of Public Finance, Faculty of Economics Zagreb, Faculty of Economics Rijeka, Zagreb, Croatia, 20 June 2014, str. 79-97, ISBN 978-953-6047-73-4 M33
- 7 Popovčić-Avrić, S., Mizdraković, V., Đenić, M. (2014). Budget control and fund accounting. *Proceedings from the XIV International Symposium - 2014 Symorg: New Business Models and Sustainable Competitiveness, Symposium, Zlatibor, Serbia, University of Belgrade Faculty of Organizational Sciences, 6-10 June 2014, str. 584-589, ISBN 978-86-7680-295-1 M33*
- 8 Jeremić, Z., Đenić, M. (2014), „Performanse neto izvoznika u periodu ekonomske krize“, u Savić, N., Pitić, G. (ur.), „*Ime igre je konkurentnost – putevi obnove srpskog razvoja*“, Fakultet za ekonomiju, finansije i administraciju (FEFA), Univerzitet Singidunum, Beograd, str. 143-152, ISBN 978-86-86281-23-4 M45
- 9 Stanišić, N., Popovčić-Avrić, S., Mizdraković, V., Đenić, M. (2013). „*Mark to market accounting as a magnificer of financial crises*“. In "*Financial Aspects of Recent Trends in the Global Economy - (FINART)*", Chapter 6, Vol. II, Editor Rajmund Mirdal-ASERS publishing, Craiova, Romania, str. 109-127, ISBN 978-606-93129-5-7, Book included in Thomson Reuters' Book Citation Index (Web of Knowledge): http://www.asers.eu/asers_files/books/FINART%20II%20Table%20of%20Contents.pdf M14

- 10 Popovčić-Avrić, S., **Đenić, M.** (2013). The challenges of post crisis global development - role of the fast growing markets. *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Kragujevcu, International Scientific Conference on Contemporary Issues on Economics, Business and Management - EBM 2012*, Faculty of Economics, University of Kragujevac, Kragujevac, 13-14.12.2012, str. 377-387, ISBN 978-86-6091-042-6 M33
- 11 Popovčić-Avrić, S., Mizdraković, V., **Đenić, M.** (2013). Analysis of Financial structure of the Serbian Banking Sector: Impact of the Financial Crisis. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, vol. 2, br. 2, Central bank of Montenegro, str. 81-93, UDC 330.322:336.1, ISSN 1800-9581 M53
- 12 Erić, M., Babin M., **Đenić, M.** (2012). Assessment of the traditional macroeconomic panacea in selected transition economies. *9th International Conference: „Developments in Economic Theory and Policy“*, Conference Proceedings, University of the Basque Country and the Cambridge Centre for Economic and Public Policy, 28-29 June 2012, Bilbao, Spain M33
- 13 Mizdravković, V., Popovčić-Avrić, S., **Đenić, M.** (2012). Fair value implementation and its contribution in financial crisis. *9th International Conference on Applied Financial Economics*, Conference Proceedings, INEAG Research and Training Institute of East Eagean, Samos, Greece, 28-30 June 2012, str. 301-311, ISBN 978-618-5009-01-4, ISSN 1792-3905 M33
- 14 Vujović D., **Đenić M.**, Popovčić-Avrić S., Konjikušić S. (2012). Assessing the Impact of Global Crisis on European Transition Economies: The Role of Institutional Vulnerabilities and Resilience. *Zbornik radova, 7. Međunarodna ASECU (Association of Economic Universities of South and Eastern Europe and the Black Sea Region) konferencija: "Recent Economic Crisis and Future Development Tendencies"*, Ekonomski fakultet u Rostovu, Rostov na Donu, Rusija, 06-08. oktobar 2011, str. 316-329, UDC 378-811, ISBN 978-5-7972-174-1 M33
- 15 Popovčić-Avrić, S., Pindžo, R., **Đenić, M.** (2012). The challenges of business strategies in emerging markets, *Proceedings of the XIII International Symposium of Organizational Sciences – SymOrg 2012: Innovative Management and Business Performance*, Zlatibor: University of Belgrade, Faculty of organizational sciences, 5-9 June 2012, str. 1015-1022, ISBN:978-86-7680-254-8 M33
- 16 **Đenić, M.**, Popovčić-Avrić S., Barjaktarović, L. (2012). Importance of forward contracts in the financial crisis. *Journal of Central Banking Theory and Practice*. Central Bank of Montenegro, Vol. 1, Br. 2, str. 75-96, UDC 330.322:336.1, ISSN 1800-9581 M53
- 17 Popovčić-Avrić S., Barjaktarović, L., **Đenić, M.** (2011). Collection management as crucial part of credit risk management during the crisis. *Proceedings from the 8th International Conference on Applied Financial Economics*, 29 June – 2 July 2011, INEAG Research and Training Institute of East Eagean, Samos, Greece, str. 192-202, ISBN 978-960-466-087-2 M33
- 18 Savić, N., Džunić, M., Brkić, I., Subotić, J., **Đenić, M.** (2011). Role of Clusters in Improvement of Regional Cooperation and Development, *Proceedings from the 7th International Conference of Associations of Economic Universities of South and Eastern Europe and the Black Sea Region (ASECU): Recent Economic Crisis and Future Development Tendencies*, 6-8 October 2011, Rostov State University of Economics, Rostov-on-Don, str. 296-309, ISBN 978-5-7072-1741-1, UDK 378+811 M33
- 19 Popovčić-Avrić, S., **Đenić, M.** (2011). Srbija i STO - izazovi članstva, u *Trbović, A (ur.), „Reforme: Politička volja i administrativni kapacitet“*, Beograd: Fakultet za ekonomiju, finansije i administraciju, Univerzitet Singidunum, str. 95-109, ISBN 978-86-86281-14-2 M44

- 20 Popovčić-Avrić S., **Đenić M.** (2011). Pristupanje Srbije Svetskoj trgovinskoj organizaciji, *Nacionalni interes*, Institut za političke studije, Godina VII, Vol. 10, Br. 1/2011, str. 101-120, UDK 323.1 (=163.40), ISSN 1820-4996 M51
- 21 Barjaktarović, L., Popovčić-Avrić, S., **Đenić, M.** (2011). Upravljanje naplatom potraživanja u bankarskom sektoru Srbije u vremenu krize. *Finansije*. Ministarstvo Finansija Republike Srbije, Godina LXVI, Br. 1-6/2011, str. 80-103, ISSN 0015-2145, UDK 336 M52
- 22 Popovčić-Avrić S., **Đenić M.** (2011). Strane direktne investicije kao dinamičan faktor svetske privrede. *Singidunum revija*. Univerzitet Singidunum, Vol. 8, Br. 1, str. 197-207, ISSN 1820-8819 M53